

13.6.2022

Lastensuojeluasiakkaiden oikeusturvan huomioiminen perhehoitoa järjestettäessä ja toteutettaessa – valvontaa ei voi ulkoistaa

Tällä ohjeellaan valvontaviranomaiset muistuttavat, että perhehoidon palvelujen, kuten muidenkin lastensuojelun palvelujen, tulee olla suunnitelmallisia ja niiden tulee perustua muutoksenhakukelpoisiin päätöksiin. Palvelujen järjestäjän lakisääteiseen järjestämisvelvollisuuteen kuuluvaa valvontavastuuta ei voi ulkoistaa ostopalvelutuottajalle.

Kunnat ja 1.1.2023 lukien hyvinvointialueet, vastaavat sosiaalihuoltolain nojalla järjestettävistä sosiaalihuollon palveluista. Kunta tai hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai lain salliessa hankkia ne sopimukseen perustuen muulta palvelujen tuottajalta. Kunnan tai hyvinvointialueen hankkiessa laissa säädettyjä palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy lakisääteinen palvelun järjestämisvastuu, johon kuuluu myös järjestettävien palvelujen valvontavelvollisuus.

Valvontaviranomaisten tietoon on tullut, että kunnan/kuntakuntayhtymän ja yksityisen perhehoidon tuottajan välinen ostopalvelusopimus perhehoitolain 15 §:n mukaisten koulutus- ja tukipalvelujen tuottamisesta voi sisältää myös ehtoja sosiaalipalvelujen antamisesta lastensuojelun asiakkaalle. Sopimuksessa voidaan esimerkiksi edellyttää, että yksityisen perhehoidon tuottaja käy keskusteluja tai muutoin työskentelee perhehoitoon sijoitetun lapsen kanssa, tai tekee muuta asiakastyötä, joka kohdistuu sijoitettuun lapseen tai tämän läheisiin ihmisiin. Perhehoidon tuottajan saatetaan lisäksi edellyttää seuraavan, arvioivan ja/tai valvovan perhehoitajien toimintaa.

Perhehoidon palvelujen tulee perustua muutoksenhakukelpoiseen päätökseen

Valvontaviranomaiset toteavat, että perhehoitoon sijoitetun lapsen ja tämän läheisiin kohdistuva palvelun tuottajilta hankittu sosiaalihuollon asiakastyö on sosiaalihuoltolain (1301/2014) 14 §:n mukaista sosiaalipalvelua. Valvontaviranomaiset korostavat, että viranomaisen järjestämisvastuulle lain nojalla kuuluvien sosiaalipalvelujen antaminen perustuu aina viranomaisen asiakkaalle tekemään muutoksenhakukelpoiseen hallintopäätökseen. Hankkiessaan sosiaalipalveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta kunnan tai hyvinvointialueen on

varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään sen omalta palvelutuotannolta.

Perhehoidon valvontaa ei voi ulkoistaa ostopalvelun tuottajalle

Lapsilla on oikeus erityiseen suojeluun. Lastensuojelun tehtävänä on turvata lapsen oikeuksien toteutuminen ja vahvistaa lapsen oikeusturvaa. Lastensuojelulain nojalla perhehoidossa olevalla lapsella on muiden sosiaalihuollon asiakkaiden tavoin oikeus hyvään sosiaalihuoltoon. Lapsen sijaishuoltoon sijoittaneen viranomaisen tehtävänä on perhehoitolain 22 §:n ja lastensuojelulain (417/2007) 79 §:n mukaisesti valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu lastensuojelulain mukaisesti, ja että lapsi saa sijoituksen aikana tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet. Asiakkaan asiakassuunnitelmaan on kirjattava tukitoimien/palveluiden tavoitteet ja toteuttamistavat, kuten esimerkiksi ostopalvelutilanteessa palveluiden hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta. Tällaisia palveluita voivat olla esimerkiksi sosiaalihoitolain 14 §:n mukaiset sosiaalipalvelut ja lastensuojelulain 36 §:n mukaiset tukitoimet.

Valvontaviranomaiset painottavat, että lapsen sijoittanut kunta tai hyvinvointialue ei voi ostopalvelu- tai muullakaan sopimuksella siirtää yksityiselle palvelujen tuottajalle lastensuojelu- ja perhehoidon palvelujen valvontavelvollisuuttaan. Palvelun tuottajan omavalvonta ja raportointi eivät korvaa palvelunjärjestäjän lakisääteistä valvontavastuuta.

Lisätietoja antavat:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto:

Eero-Tapani Hynynen, sosiaalihuollon ylitarkastaja, p. 0295 016 064

Itä-Suomen aluehallintovirasto:

Sanna Tahvanainen, sosiaalihuollon ylitarkastaja, p. 0295 016 709

Lapin aluehallintovirasto:

Marjut Aikio, sosiaalihuollon ylitarkastaja, p. 0295 017 384

Lounais-Suomen aluehallintovirasto:

Sini Virtanen, sosiaalihuollon ylitarkastaja, p. 0295 018 017

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto:

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Aluehallintovirasto

3 (3)

Pia Lahtinen, ylitarkastaja, p. 0295 018 237

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto:

Saku Vaskivuo, sosiaalihuollon ylitarkastaja, p. 0295 017 587

Valvira:

Päivi Vuorinen, lakimies, p. 0295 209 402